

Samenvatting Ziekte van Lyme

Wat is de ziekte van lyme?

De ziekte van Lyme wordt veroorzaakt door de bacterie *Borrelia burgdorferi sensu lato*. Bij mensen kan de bacterie worden overgedragen door een beet van een besmette schapenteek. Deze besmette schapenteken bijten zich vast aan de huid van mensen en via het speeksel van de teek wordt de *Borrelia* overgedragen op mensen. Er is geen risico op mens-op-mens besmetting.

Teken bevinden zich vooral in een groene omgevingen, zoals bossen, weilanden, tuinen en in de vrije natuur. Dit betekent dat personen die in een groene omgeving verblijven of werken een verhoogd risico lopen om in contact te komen met besmette teken.

Dit betekent dat er in iedere functie waarbij er in "het groen" wordt gewerkt is er sprake van een verhoogde kans op besmetting met de *borrelia bacterie*. Hierbij kan er gedacht worden aan de landbouw-, bos- en natuurgebieden, hoveniersbedrijven maar ook gidsen die natuurrondleidingen verzorgen of politie en militairen.

Daarbij is er een relatie tussen het krijgen van de ziekte en het aantal tekenbeten door de tijd en het aantal jaren dat iemand werkzaam is in "het groen". In Nederland is 1-3% van de teken besmet met de borrelia bacterie.

Gevolgen

De ziekte van Lyme kan zich op vele manieren uiten. Het komt ook vaak voor dat de diagnose gemist wordt en/of dat er pas jaren later aan de ziekte van lyme wordt gedacht. Bovendien is er een grote variatie in klachten variërend van huidafwijkingen, gewrichtsontstekingen, aandoeningen van het zenuwstelsel tot hartproblemen. Daarnaast kunnen klachten sterk in ernst door de tijd wisselen en is het onderscheid met andere ziekten soms lastig.

Het vaststellen van de diagnose ziekte van lyme is veelal een combinatie van een blootstelling aan een teek, een passend ziektebeeld en aanvullend laboratoriumonderzoek en dient te geschieden door een medisch specialist.

Hoe groot is het probleem?

De omvang van de ziekte van lyme problematiek is aanzienlijk. Ondanks de goede voorlichting worden in Nederland waarschijnlijk een miljoen mensen per jaar gebeten door een teek, waarvan ca. 25.000 mensen een ziekte van lyme gerelateerde huidafwijkingen ontwikkelen (Erythema Migrans). Daarnaast heeft ca. 4-8% van de Nederlanders tekenen antistoffen in hun bloed tegen de *Borrelia* bacterie.

Wat zegt de wet er over?

In de Arboregelingen zijn geen specifieke ziekte van lyme bepalingen opgenomen. Vanuit de arbowetgeving bestaat wel de verplichting voor werkgevers om een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) uit te voeren en om werkenden een veilige werkomgeving aan te bieden. De risico-inventarisatie voor biologische agentia moet aan speciale voorwaarden voldoen die te vinden zijn in het Arbo-besluit (artikel 4.13). De inventarisatie moet gericht zijn op de aard, de mate en de duur van de blootstelling van de medewerker(s).

Wat is er aan te doen?

Zorgen dat je niet gebeten wordt door een besmette teek. Omdat bron- en technische maatregelen moeilijk te realiseren zijn betekent dit in de praktijk goede persoonlijke beschermingsmiddelen. Dit door bedekkende kleding te dragen en de broekspijpen (of een binnenmanchet in de broek) in de

sokken te stoppen, Hierdoor worden teken die zich vanuit de vegetatie vastgrijpen gehinderd in het bereiken van de blote huid. Deze kleding, of de huid, kunnen tevens geïmpregneerd worden met DEET of permethrine. Een tekenbeet kan overal op het lichaam voorkomen, maar vooral op warme vochtige plekken zoals onder de oksels, in de liezen, de knieholtes en de bilspleet. Er is geen vaccin tegen de ziekte van Lyme beschikbaar.

Verder is het belangrijk om aan het eind van iedere dag de huid te inspecteren op vastgebeten teken en als dit het geval is deze zo snel mogelijk te verwijderen met een speciale tekenverwijderaar.

Tenslotte, als iemand toch gebeten is en er ontstaat een huidafwijking (vaak cirkelvorming) op de plaats van de tekenbeet is het belangrijk dat zo iemand snel een arts bezoekt.

Hoe kan er slim met het probleem worden omgegaan?

Er zijn ten aanzien van de ziekte van Lyme geen ideale praktijken of werkwijzen. Omdat een bronbenadering niet mogelijk is ligt de nadruk op persoonlijke beschermingsmiddelen, huidinspectie na een blootstelling, het zo snel mogelijk verwijderen van een teek indien gebeten en als er een huidafwijking ontstaat zo snel mogelijk naar een arts.